

KORRALDUS

Keskkonnakompleksloa nr L.KKL.RA-165045 muutmine

I. ASJAOLUD

KEHTNA MÕISA osühing (edaspidi *käitaja*), registrikood 10024409, esitas 26.03.2017 Keskkonnaametile (edaspidi loa andja) taotluse käitaja farmikompleksi (edaspidi *ka* käitis) keskkonnakompleksloa nr L.KKL.RA-165045 (edaspidi taotlus) muutmiseks. Taotlus registreeriti Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 27.03.2017 nr 6-2/17/4101.

Taotlusega kavandatud käitise ülesseatud tootmisvõimsus on 1228 kohta lüpsilehmadele, 755 kohta noorloomadele ja 438 kohta vasikatele ning 6900 kohta munakanadele.

Loa andja kontrollis vastavalt tööstusheite seaduse (edaspidi THS) § 41 lg 2 p 1-16 ning keskkonnaministri 19.06.2013 määruse nr 36 „Keskkonnakompleksloa laotluse ja selle lisade vormid ning keskkonnakompleksloa sisu täpsustavad nõuded ja vorm¹“ sätestatud nõuetele. Käitaja on tasunud riigilõivu vastavalt riigilõivuseaduse § 125.

Vastavalt THS § 19 lg 2 p 8 ja Vabariigi Valitsuse 06.06.2013 m nr 89 „Alltegevusvaldkondade loetelu ning künnisvõimsused, mille korral on käitise tegevuse jaoks nõutav kompleksluba¹“ § 11 lg 1 p 3 on vajalik käitise käitamiseks keskkonnakompleksluba, kui käitises tegeletakse veiste intensiivkasvatusega. THS § 27 alusel annab keskkonnakompleksloa Keskkonnaamet.

Taotlus võeti menetlusse 13.04.2017, millest teavitati vastavalt THS § 33 sätestatud korras. Avalikkust teavitati taotluse menetlusse võtmisest 17.04.2017 ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja maakondlikus ajalehes Raplamaa Sõnumid 26.04.2017. Teated keskkonnakompleksloa taotlemise kohta olid üleval käitise väravas ja Keskkonnaameti Rapla kontoris. Keskkonnaamet edastas 18.04.2017 taotluse seisukoha võtuks Kehtna Vallavalitsusele ja teadmiseks Keskkonnainspektsioonile. Kehtna Vallavalitsus avaldas oma kodulehel (aadressil <https://kehtna.kovtp.ee/uudised-ja-teated>) teate keskkonnakompleksloa muutmise taotluse menetlusse võtmisest koos informatsiooniga taotluse tutvumise kohta.

Juhindudes HMS § 40 lg 1 peab haldusorgan enne haldusakti andmist andma menetlusosalistele võimaluse esitada kirjalikus, suulises või muus sobivas vormis haldusakti kohta oma arvamus ja vastuväited. Käitaja Ülejõe farmi ja noorkarja farmikompleksi laienduste keskkonnamõju hindamine (edaspidi *KMH*) algatati Kehtna Vallavalitsuse korraldusega nr 148 13.05.2014. Algamise aluseks oli keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 1 p 27 ja käitaja projekteerimistingimuste taotlemine. *KMH* aruanne kiideti heaks 15.09.2016 kirjaga 6-3/16/4442-6. *KMH* aruandes esitatud tulemustega arvestatakse taotluse menetlemisel ja keskkonnanõuete seadmisel.

Arvestades asjaolu, et avalikkusel peab olema HMS § 49 lg 2 kohaselt võimalus eelnõuga tutvuda vähemalt kaks nädalat, määras loa andja eelnõudele ettepanekute ja/või vastuväidete esitamise ajaks kaks nädalat eelnõude kätte saamisest arvates. Keskkonnakompleksloa eelnõu ja keskkonnakompleksloa muutmise otsuse eelnõu valmimise teade avaldati ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded XX.XX.2017 ning maakondlikus ajalehes Raplamaa Sõnumid.

II. KAALUTLUSED

Vabariigi Valitsuse 06.06.2013 määruse nr 89 „Alltegevusvaldkondade loetelu ning künnisvõimsused, mille korral on käitise tegevuse jaoks nõutav kompleksluba¹“ § 11 lg 1 p 3 alusel on käitajal keskkonnakompleksluba vaja, kui käitises tegeletakse veiste intensiivkasvatusega, kus peetakse üle 400 piimalehma või üle 533 ammalehma või üle 800 noorveise. Seega on käitajal kohustus omada käitise käitamiseks keskkonnakompleksluba. Taotlus esitati loa andjale digitaalses vormingus. Taotlus sisaldab THS § 41 lg 2 p-de 1-16 nõutud andmeid ning loa andjal on piisavalt infot kaalumaks keskkonnakompleksloa koosseisu üle. Keskkonnakompleksloa kohustusega käitajal on kohustus kasutatada tootmiseks parimat võimalikku tehnikat. Käitaja kasutatava keskkonnajuhtimissüsteemi, seadmete ja tehnoloogia parimale võimalikule tehnikale vastavuse võrdluse aluseks on Keskkonnaministeeriumi poolt avaldatud juhisdokument “Saastuse kompleksne vältimine ja kontroll. Parim võimalik tehnika veiste intensiivkasvatuses” (2013, Tartu) ning keskkonnaministri 27.03.2015 käskkirjaga nr 319 kinnitatud „Veiste intensiivkasvatuse Eesti parima võimaliku tehnika juhendi põhjal koostatud PVT-järeldused“. Keskkonnakompleksloa koosseisu kaalumisel peab valmima kompleksluba, mis annab õiguse kasutada KEHTNA MÕISA osaiingu käitist viisil, mis tagab veiste intensiivkasvatuses ja kanade kasvatuses toimivate tegevuste võimalikult väikese mõju keskkonnale, inimese tervisele, heaolule, varale ja kultuuripärandile. Keskkonnakompleksloaga sätestatavad nõuded peavad tagama vee, õhu ja pinnase kaitse ning käitises tekkinud jäätmete käitelmise viisil, mis hoiab ära saastuse kandumise ühest keskkonnaelemendist, nagu vesi, õhk ja pinnas, teise (THS § 7 lg 2). Tegevusega kaasneva mõju kaalumisel arvestatakse Ülejõe farmi ja noorkarja farmikompleksi laienduste keskkonnamõju hindamise tulemustega.

2.1. Käitise asukoht

Noorkarja farmikompleks asub Kehtna alevikus Farmi tee 1 (katastriüksuse tunnus 29202:001:1153) ja Farmi tee 3 (katastriüksuse tunnus 29202:001:0025) katastritel. Maaüksuste maakasutuse sihtotstarve on 100% tootmismaa. Farmi tahesõnnikuhoidla ja vedelsõnniku betoonist silindrikujuline hoidla paiknevad farmiga samal maaüksusel.

Kanala koos töökoja katlaga asuvad Kehtna alevikus Pargi tn 6 (katastriüksuse tunnus 29202:001:0102). Maaüksuse maakasutuse sihtotstarve on 100% tootmismaa. Kanala tahesõnnikuhoidla paikneb Farmi tee 1 maaüksusel (29202:001:1153) ehk noorkarja farmikompleksi kinnistul.

Ülejõe farm ning seal asuv lüpsikoja katel asuvad Käbiküla külas Leedulusti (katastriüksuse nr 29202:001:0004) kinnistul, maaüksuse maakasutuse sihtotstarve on 100% tootmismaa. Antud katastril asub ka olmeploki soojendamiseks kasutatav katel. Veisefarmi vedelsõnnikumahutid paiknevad samuti Leedulusti maaüksusel.

Ülejõe maaüksusel Käbiküla külas (katastriüksuse nr 29202:001:1154) asub mobiilne kuivati. Maaüksuse maakasutuse sihtotstarve on 100% tootmismaa. takse Ülejõe katastriüksusel.

Tapamaja/lihatööstus asub Kehtna alevikus Farmi tee 2 (katastriüksuse nr 29202:001:0103) kinnistul, maaüksuse maakasutuse sihtotstarve on 100% tootmismaa. Käitiste ümbritsevad maaüksused on maatulundusmaa sihtotstarbega.

Farmikompleksidest kirde ja põhja jääb lähim tiheasustusala Kehtna alevik. Kanalast jääb lähim elamu 60 m kaugusele kirdesse. Noorkarja farmikompleksile lähimad elamud jäävad umbes 160 m kaugusele lõuna suunas mõõdetuna noorkarja farmikompleksi tootmisterritooriumi keskosast ning Ülejõe farmikompleksile lähim elamu asub umbes 285 m kaugusel läänes mõõdetuna Ülejõe farmikompleksi tootmisterritooriumi keskpunktist.

Farmidest idas möödub Tallinn-Rapla-Türi riigimaantee, kust mööda Kehtna-Põlma teed saab liikuda asfaltkattega Pargi tänavale ja Farmi teele.

Käitise tegevuse mõjupiirkond on kauguseni, kus saasteainete sisaldus maapinnalähedases õhukihis küünib 10% tasemeni nende ainete ühe tunni keskmisest saasteheite piirväärtusest või mis võrdub selle tootmisterritooriumi kõrgeima õhusaasteallika 50-kordse kõrgusega maapinnast. Käitise kõrgeim saasteallikas on 11 m, seega eeldatava mõjupiirkond on 550 m.

KMH toob välja, et käitisest pärinevad lõhna tekitavad saasteained võivad halvimate hajumistinguste juures kanduda aleviku suunas, kuna Kehtna alevik asub käitisest põhja ja kirde suunal. Samas noorkarja farmikompleksist, mis on elamutele lähemal, takistab otsest saasteainete levikut elamute suunas nii laudahooned ise kui ka teised käitajale kuuluvad tootmishooned. Lõhna tekitavaid saasteaineid lendub sõnnikust nii lautades, sõnnikuhoidlates kui ka vedelsõnniku segamisel hoidlas, sõnniku vedamisel ja laotamisel ning mulda viimisel. Lisaks käitise territooriumitelt ja sõnnikulaotuspindadelt tulenevale häiringule võib mõjutada välisõhu saastetaset negatiivselt ka käitist teenindava transpordiga kaasnev tolmu lendumine käitise juurdepääsuteedelt.

Käitisele kõige lähemal asuvad pärandkultuuriobjektid on: kanalast 600 m kaugusel kirde suunas asuv künnivõistluste mälestuskivi (KKR kood: 292:MAL:001); noorkarja farmikompleksist 1,2 km kaugusel lõunas asuv Panga mõis (KKR kood: 292:MOA:005) ja 1,5 km kaugusel kagus asub Nadalamas revolutsionäär Otto Rästa kivi (KKR kood: 292:KIV:008); Ülejõe farmist 1,5 km kaugusel asuv Kioleina tuuleveski (KKR kood: 292:TUV:002); noorkarja farmikompleksist. Künnisvõistluse mälestuskivi on hästi säilinud, Panga mõis on täiesti hävinud, Otto Rästa kivi funktsionaalsusest on säilinud 50-90% ning Kioleina tuuleveskist on alles vaid puidust osa. Käitisele lähimad kultuurimälestised asuvad vähem kui 100 meetri kaugusel Kehtna pargis. KMH toob välja, et riiklikke kultuurimälestisi ega arheoloogiamälestisi käitise katastriüksustel ei asu. Lähimatele kultuurimälestistele kavandatav tegevus otsest mõju ei avalda. Teatav kaudne mõju võib avalduda kultuurimälestiste külastajatele läbi lõhna leviku käitist ümbritsevatele aladele.

Lähim looduskaitsealune objekt paikneb kanalast ca 25 m kaugusel idas ja ca 80 m kaugusel põhjas – Kehtna mõisa park (KKR kood: PLO1000114), kus asuvad ka mitmed kultuurimälestised. Kehtna mõisa pargi pindala on 25,9 ha. Ülejõe maaüksusest ca 200 m kaugusel lõunas asuvad kaitsealused Mihka–Jüri allikad (KKR koodid: KLO4000559 ja VEE4508600), mille pindala on 0,5 ha. Kehtna alevikus leiduvad II kategooriasse kuuluvate kaitsealuste liikide nagu veelendlase (*Myotis daubentonii*) (KKR kood: KLO9107153) ja põhja-nahkhiire (*Eptesicus nilssonii*) (KKR kood: KLO9107154) leiukohad. KMH toob välja, et käitise territooriumitelt ja väljaspool territooriumeid (sõnnikulaotuspinnad) toimuva tegevusega kaasnev mõju ei too kaasa muutusi lähimate kaitstavate loodusobjektide seisundis. Lähim looduskaitsealune objekt (Kehtna mõisa park) asub kanalast 25 m kaugusel idas.

2.2. Parim võimalik tehnika

Käitises on kokku kaheksa lauta: kaks vasikalautu, kinnislehmade laut, kaks mullikalautu, kaks lüpsilehmade lauta ning kanala. Käitises on kokku kuus vedelsõnnikuhoidlat ja üks tahesõnnikuhoidla. Peamisteks tootmisetappideks on veiste pidamine (söötade hoidmine ja segamine, söötmine, lüpsmine, piima hoidmine) ja sõnnikukäitlus (sõnniku eemaldamine laudast, sõnniku separeerimine ja sõnniku hoidmine) ning tugitegevustena kaasneb sööda varumine, veevarustus, jäätmekäitlus, loomsed kõrval saadused, veterinaaria tugiteenus ja sõnniku laotamine põldudele. Käitaja tegeleb ka munakanade pidamisega ning liha töötlemise ja säilitamisega. Parima võimaliku tehnika võrdlusmaterjalideks on keskkonnaministri 27.03.2015 käskkirjaga nr 319 kehtestatud järeldused „Veiste intensiivkasvatuse Eesti parima võimaliku tehnika juhendi põhjal koostatud PVT-järeldused”, „Saastuse kompleksne vältimine ja kontroll. Parim võimalik tehnika sigade ja lindude intensiivkasvatuses”, Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/302, 15.02.2017 „PVT-järeldused kodulindude ja sigade intensiivkasvatuse kohta“ ning „Saastuse kompleksne vältimine ja kontroll. Parim võimalik tehnika tapamajades ja loomsete kõrvalsaaduste töötlemisel“ („*Reference Document on Best Available Techniques in the Slaughterhouses and Animal By-products Industries*“). Vastavusvõrdluse tulemused vastavad parima võimaliku tehnika nõuetele.

2.2.1. Juhtimine

Ettevõtte juhtkond hoiab end pidevalt kursis antud käitise tegevust otseselt reguleeriva seadusandluse nõuetega, sõltuvalt vajadusele suunatakse vastutavaid töötajaid ettevõttevälisele koolitusele. Käitises toimub üldtasemel sisendite ning väljundite arvestus järgmiste peamiste parameetrite üle: loomasöödad, elektrienergia, veekasutus, sõnniku teke ja äravedu, jäätmete. Käitajal peavad olema juhendid õnnetusolukordade puhul käitumiseks ning nende tagajärgede likvideerimiseks, hoolduskavade- ja vahendite olemasolu tagamaks ettevõtte struktuuri ja seadmete tõrgeteta töö. Jooksvalt peab toimuma tehnoloogiaseadmete korrasoleku kontroll, rikete esinemisel tuleb koheselt korraldada nende kõrvaldamine. Käitise töötajad peavad tundma keskkonna- ja tööohutuseeskirju, k.a. tuleohutuseeskirja ning oskama tegutseda vedelsõnnikureostuse korral.

2.2.2. Pidamine

Käitises peetakse kuni 1228 lüpsilehma, 755 noorlooma, 4380 vasikat ning 6900 kana. Käitis töötab ööpäev läbi aastaringselt.

Lehmi peetakse aastaringselt vabapidamislautades. Laudas asuvad loomade lamamisasemed, joomislava, sõnnikukäigud ja loomade eraldusboksid. Laut on soojustatud, et vältida läga külmumist ja võimaldada loomadele paremad elutingimused. Laudas tekkiv sõnnik kogutakse kokku umbes 20 minutilise intervalli tagant töötavate skreeperitega ja suunatakse lauda keskel asuvasse ristikanalisse. Põrandatel on viie kraadine kalle, mis hõlbustab sõnniku valgumist ristikanalisse, kust kogunenud sõnnik valgub edasi kogumiskaevu, kust see pumbatakse vedelsõnnikuhoidlatesse. Loomade sügamiseks on laudas automaatselt käivituvad sügamisharjad. Lehmade asemed on kaetud madratsitega, vajadusel lisatakse kuiva hekseldatud põhku. Lehmade pidamine vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

Noorkarja farmikompleksi kinnislehma- ja poegimislauas on loomakohti kuni 152 loomale. Laudas on vabapidamine ja lõaspidamine. Loomade söötmine ja jootmine on mehhaniseeritud, söötmine toimub piki lauda keskel paiknevat söötmiskäiku. Osaliselt

eemaldatakse sõnnik skreepersedmetega ristikanalisse, mis valgub sealt edasi sõnnikupumplasse kust pumbatakse vedelsõnnikuhoidlasse. Suveperioodil viiakse umbes 50 selle lauda kinnislehmadest karjamaale. Laudas on 28 poegimiskohta, kus loomi peetakse lõas. Tahesõnnik eemaldatakse mobiilse vahendiga. Lisaks neile on laudas veel 15 vabapidamisel sügavallapanuga loomakohta. Sõnnik eemaldatakse sõnnikukraapidega ja lükatakse traktoriga väljas asuvasse tahesõnnikuhoidlasse. Pidamisviis vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

Kuni kolmekuuseid vasikaid peetakse poegimislauda kõrval asuvas vasikalaudas. Laudas on peale laiendamisi kohti 238 looma jaoks. Loomad on sügavallapanul, alguses individuaallahtrites, hiljem grupeeritult. Allapanuna kasutatakse hekselpõhku. Loomade jootmine on automatiseeritud, söötmine toimub käsitsi. Tahesõnnik eemaldatakse traktoriga väljas asuvasse tahesõnnikuhoidlasse. Pidamisviis vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

Mullikalaudas on 234 loomakohta. Loomi peetakse vabapidamisel, söötmine ja jootmine on mehhaniseeritud. Jootmine toimub automaatjooturitega, söötmine piki lauda keskel paiknevat söötmiskäiku. Sõnnik eemaldatakse kraapidega ristikanalisse ning sealt edasi valgub sõnnikupumplasse, kust pumbatakse vedelsõnnikuhoidlatesse. Pidamisviis vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

Uues ehitatavas mullikalaudas hakkab kohti olema 500 mullikale. Loomi peetakse vabapidamisel, söötmine ja jootmine on mehhaniseeritud. Jootmine toimub automaatjooturitega, söötmine piki lauda keskel paiknevat söötmiskäiku. Sõnnik eemaldatakse kraapidega ristikanalisse ning sealt edasi valgub sõnnikupumplasse kust pumbatakse vedelsõnnikuhoidlatesse. Pidamisviis vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

Uues rajatavas vasikalaudas on kohti 3-6 kuu vanuste vasika jaoks 200. Loomi peetakse vabapidamisel, sügavallapanuks kasutatakse hekselpõhku. Jootmine ja söötmine on mehhaniseeritud, jootmine toimub automaatjooturitega, söötmine piki lauda keskel paiknevat söötmiskäiku. Sõnnik eemaldatakse traktoriga väljas asuvasse tahesõnnikuhoidlasse. Pidamisviis vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

Kanala mahutab peale sisseseade väljavahetamist 6900 kana. Munakanasid peetakse mitmel tasapinnal. Lindudel on kogu hoone piires võimalus vabalt liikuda. Lindla on jaotatud söötmis- ja jootmis-, magamise- ja puhke-, siblimise- ning munemise alaks. Allapanuga alal kasutatakse sügavallapanu. Sõnnik kogutakse traktori esilaaduri abil traktori haagisele ning transporditakse noorlooma farmikompleksi tahesõnnikuhoidlasse. Kanalas on munakorjelindid, mis viivad munad kanala ees olevasse munakorjeruumi. Seal pannakse munad käsitsi restidesse ja FIN aluste peale. Pidamisviis vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

2.2.3. Söötmine ja jootmine

Täisratsiooniline söödaratsioon koostatakse veiste puhul vastavalt loomade vanusele, piimatoodangule ja laktatsioonistaadiumile. Põhisöödana kasutatakse silo, lisaks sellele antakse vastavalt ratsioonile jõusööta, kvaliteetset heina ja põhku.

Kanade söötmisel kasutatakse eraldi söödaratsioone. Söödaratsioonid on sõltuvalt kana kasvufaasist erineva jahu jämedusega. Kasutatakse erinevaid söötasid mitmefaasilisel söötmisel. Erinevas vanuses lindude puhul viiakse toorproteiini ja fosfori sisaldus söötades nii minimaalseks kui võimalik. Kasutatavad söödad sisaldavad aineid, mis söötmis-skeemide kasutamise tagajärjel suurendavad toitefaktorite kasutamise efektiivsust ja vähendavad

seetõttu toiteelementide sisaldust väljaheidetes (lüsiin, metioniin, treoniin, trüptofaan, arginiin, isoleutsiin, valiin, monokaltsium fosfaat). Kanade söödaratsioonides peamised komponendid on teraviljad ja nende jäägid, taimede seemned ja nende jäägid, sojaoad ja kaunviljad ning loomsed söödad.

Lehmade söötmine toimub traktori ja mikseriga mööda lautade keskel paiknevat söödakäiku. Selleks, et kõik loomad söönuks saaksid, rakendatakse piiramatu söötmise printsiipi. Selle kohaselt peab sööt olema lehmadele söödalaval alati kättesaadav. Vabapidamislautades on grupijooturid, lauda lõaspidamise osas individuaalsed kausstüüpi jootjad.

Kanalas toimub söötade jagamine ja jootmine automaatselt, kus toit viiakse kanadeni kettkonveierit kasutades. Veiste ja kanade söötmine ja jootmine vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

2.2.4. Lehmade lüpsmine ja piima käitlemine

Lüpsiplats Ülejõe lüpsilauda juures on projekteeritud 40 lehmale (2 platsi kumbki 20 loomale) ning ooteala mahutab 125 lehma. Ootealal ning lüpsiplatsil on loomulik ventilatsioon. Ootealal on põrandasoojendus, mis hoiab ära sõnniku ja pesuvee külmumise talveperioodil. Lüpsmine toimub eraldi lüpsiplatsil arvutijuhtimisel vaakumsüsteemiga lüpsimasinatega. Lüpstud piim suunatakse piimaruumi, kus see jahutatakse temperatuurini 4 °C ning hoitakse kuni üleandmiseni piimatöötlejale. Piimaga kokkupuutuvaid osi pestakse regulaarselt pärast iga kasutamist. Kasutatakse programmeeritavat pesuautomaatikat. Lüpsisüsteem ja toote säilitamine vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

2.2.5. Sõnnikukäitlus

Ülejõe farmis tekib mõlemas lüpsilaudas vedelsõnnik. Vedelsõnnik eemaldatakse skreeperitega ristikanalisse. Ristikanalisse kogunenud sõnnik valgub kogumiskaevu, kust pumbatakse nelja mahutitüüpi vedelsõnnikuhoidlatesse, mille mahutavused on kokku 22 000 m³. Kaks mahutit on 4 m kõrged ning diameeter on 41 m, teisel kahel mahutil on diameetriks samuti 41 m, kuid kõrguseks 5 m.

Põhumattide kasutamisest tingituna tekib keskmisest suurema kuivainesisaldusega vedelsõnnikule isetoimelise separatsiooniprotsessi teel peale koresööda kattekiht, mis vähendab tõhusalt ammoniaagi lendumist. Vajadusel kaetakse sõnnikuhoidlaid täiendavalt hekseldatud põhuga või kergkruusaga. Reostuse tekke vältimiseks on vedelsõnnikuhoidlate juures olemas kontrollkaevud. Vedelsõnnikuhoidlaid tühjendatakse kuni 2 korda aastas.

Noorkarja farmikompleksis tekib kinnislehma- ja poegimislauas nii vedel- kui ka tahesõnnikut. Mullika lautades tekib vedelsõnnik ning vasikate lautades tahe- ja vedelsõnnik ning kanalas tekib tahesõnnik. Vedelsõnnik eemaldatakse skreeperitega ristikanalisse. Ristikanalisse kogunenud sõnnik valgub kogumiskaevu, kust pumbatakse mahutitüüpi vedelsõnnikuhoidlatesse, mille mahutavused on kokku 11 000 m³. Mõlema vedelsõnnikuhoidla diameeter on 38 m. Olemasoleva hoidla kõrgus on 4,5 m ja rajataval 5 m.

Tahesõnniku eemaldamine toimub mobiilsete vahendite abil. Tahesõnnikuhoidla mahutavus on 3250 m³ ning sõnnikut hakatakse hoiustama 20x47 m alal. Tahesõnnikuhoidla on varustatud 25 m³ mahtuvusega kogumiskaevuga, kuhu valguvad sõnnikuhoidlast pärinevad sadeveed. Kogumiskaevu täitumisel tühjendatakse see vedelsõnnikuhoidlatesse.

Vedelsõnnikuhoidlad on alt täidetavad. Sõnnikuhoidlad vastavad keskkonnanõuetele ning mahutavad vähemalt 8 kuu sõnniku. Vedelsõnnikuhoidlate juures on olemas kontrollkaevud. Veeseaduse § 262 lõige 2 sätestab, et põllumajandusloomade pidamisel peab sõnnikuhoidla või sõnniku- ja virtsahoidla mahutama vähemalt nende kaheksa kuu sõnniku ja virtsa ning sellele lisaks ka sademete- ja tehnoloogilise reovee kogused. Vastavalt taotlusele on vajalik mahutavus tagatud. Rakendatav tehnoloogia vastab parima võimaliku tehnika nõuetele.

2.3. Toore ja abimaterjalid

Käitaja tegevuses kasutatav toore on peamiselt sööt ja söödalisandid. Toore on keskkonnale, inimese tervisele ja varale ohutu, tingimusel, et seda hoitakse ettenähtud keskkonnanõuete kohaselt. Käitaja on korrigeerinud taotlusega kasutatavaid koguseid vastavalt tegelikule vajadusele. Peamine käitises kasutatav toore on silo, mida hoitakse farmi silohoidlates (korruga hoitav ja aastas kasutatav kogus 30000 t). Loomade söödana kasutatakse veel söödalisandeid (aastas kasutatav kogus 72 t), maisi (aastas kasutatav kogus 1000 t), põhku (kasutatav kogus aastas 800 t), rapsikooki (aastas kasutatav kogus 720 t), otra (aastas kasutatav kogus 6400 t), nisu (aastas kasutatav kogus 4800 t) ja vasikate startersööta (aastas kasutatav kogus 24 t).

Käitaja kasutab piima tootmisel (lüpsmisel) kolmeteist erinevat ohtlikuks aineks klassifitseeruvat abimaterjali (pesu- ja hooldusvahendid, udara desinfitseerimisvahend, sörgade desinfitseerimisvahend). Ohtlike aineid sisaldavate abimaterjalidega kokku puutuvad töötajad peavad tundma ja oskama käituda vastavalt ohutuskaartidele. Käitaja esitas taotluse juurde toodete ohutuskaardid, millest kõik ei sisalda kaasaegset ainete ja segude ohtlikkuse määrgistust, kuid ei lähe vastuollu sotsiaalministri 03.12.2004 määrusega nr 122 „Ohtlike kemikaalide identifitseerimise, klassifitseerimise, pakendamise ja määrgistamise nõuded ning kord¹⁴“. Taotluses on antud põhjalik ülevaade ka käitaja poolt põllumajanduses kasutatavate taimekaitsevahendite kohta, kuid kuna käitise tegevuses antud ohtlike aineid ei kasutata, siis kompleksloa koosseisus neid ei kajastata.

Käitise töötajad peavad tundma ja tagama ohtlike aineid sisaldavate abimaterjalide hoidmise ja kasutamise vastavalt tööohutusjuhenditele ning ohtlike toodete/ainete ohutuskaartide ohukategooriale, riski- ja ohutuslausetele. Käitaja peab ohtlike aineid sisaldavate toodete tarnijalt saama uuendatud, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1272/2008 (CLP-määrus) kohase infoga ohutuskaardid.

2.4. Veevõtt

Käitaja ei taotle veevõtu suurendamist. Kehtiva kompleksloaga lubatud veevõtt on piisav käitise tegevuseks koos tapamaja, lihatööstuse ja taimekasvatuse vajava veega. Arvutuslikult on kogu veevajadus ligikaudu 52441 m³ aastas.

Käitise veevarustus on lahendatud puurkaevuga nr 9161 (Kehtna tootmistsooni puurkaev). Puurkaevust soovitakse jätkata maksimaalset veevõttu kuni 164,4 m³ ööpäevas ehk 60000 m³ aastas. Puurkaevul on 50 meetrine sanitaarkaitseala ja varustatud veemõõtjaga. Loa andja hindab taotletud koguseid põhjendatuks ja rahuldab ettevõtte taotluse puurkaevu nr 9161 soovitud mahus.

Käitajal tuleb jätkata põhjavee arvestust veemõõtja näitude alusel, fikseerides veevõtu päevikus veemõõtja näidu ja võetud vee kogused kuude lõikes kuu alguses (või lõpus). Sagedus peab tagama veekasutuse aruandluse usaldusväärsuse. Käitajal teostada võetava

põhjavee analüüs kord kolme aasta jooksul järgmiste näitajatega: ammoonium; hägusus; elektrijuhtivus; fluoriid; kloriid; lõhn; mangaan; naatrium; nitraat; nitrit; oksüdeeritavus; raud; sulfaat; vesinikioonide kontsentratsioon; värvus; *coli*-laadsed bakterid; Enterokokid; *Escherichia coli*; ja kolooniate arv 22 kraadi Celsiuse juures (sotsiaalministri 02.01.2003 määrus nr 1 "Joogivee tootmiseks kasutatava või kasutada kavatsetava pinna- ja põhjavee kvaliteedi- ja kontrollinõuded"). Proovid põhjavee analüüsimiseks võtta vastavuses kehtiva metoodikaga, keskkonnaministri 06.05.2002 määrus nr 30 "Proovivõtumeetodid".

Veeseaduse (*edaspidi* VeeS) § 21 p 3 kohaselt on veekasutaja kohustatud vee erikasutuse korral pidama arvestust veevõtu üle. Keskkonnatasude seaduse (*edaspidi* KeTS) § 32 lg 3 alusel arvutatakse tasustatav veekogus veearvesti näidiku järgi. KeTS § 33³ lg 1 järgi esitab isik keskkonnatasu deklaratsioonis keskkonnatasu arvestuse. Keskkonnatasu deklaratsioon esitatakse seaduses märgitud tähtjaks ja mahus.

KMH eksperdi hinnangul tagab puurkaevu tootlikkus (12,59 m³/h) vajaliku vee koguse (5,8 m³/h). Puurkaevu vee kvaliteet on hea. Käitise negatiivne mõju puurkaevu vee kvaliteedile puudub, kvantiteedile on mõju mõõdukas.

2.5. Reovee käitlus

Piimaruumist, lüpsiplatsilt ja lüpsiootealalt tulev reovesi suunatakse vedelsõnnikuhoidlasse. Ülejõe lauda olmereovesi suunatakse septikusse ning puhastusjärgselt vedelsõnnikuhoidlasse. Käitaja soovib käitistes tekkiva reovee juhtida vedelsõnniku hoidlatesse. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 28.08.2001 määruse nr 288 "Veekaitse- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamis kohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded" § 5 lg 5 on loomakasvatuse käitistes tekkiva reovee juhtimine vedelsõnnikuhoidlatesse lubatud. Vedelsõnnikuhoidlad on piisava mahutavusega, et tagada mahutavus ka reovee hulga. Noorkarja farmikompleksis tekkiv olmereovesi suunatakse kanalisatsiooni ja antakse edasi Kehtna Elamu OÜ biopuhastile.

2.6. Välisõhku eralduvate saasteainete heitkogused

THS § 44 lg 2 tulenevalt peab loa andja arvestama käitise saasteallikast keskkonda heidetavate ainete olemust ja võimet kanda saastust ühest keskkonnaelemendist teise. Käitaja tegeleb veiste intensiivkasvatusega, käitises puuduvad suured põletusseadmed ning seega on peamiseks veise- ja kanakasvatusest pärinevaks heiteks sõnnik. Veiste intensiivkasvatuse korral tuleb määrata THS § 46 lg 1 p 2 lämmastikoksiidid ja muud lämmastikuühendid (käesoleva loa puhul NH₃ ja N₂O) ning sama seaduse § 46 lg 1 p 4 lenduvad orgaanilised ühendid (käesoleva loa puhul CH₄) heidete piirväärtused. Saasteainete emissioon lautadest välisõhku toimub aastaringi läbi ventilatsiooni avade ning sõnnikuhoidlatest. Käitises on kokku 23 saasteallikat. Andmeid saasteainete püüdeseadmete ja heite vähendamise tehnoloogiaseadmete kohta ei esitata, kuna käitises puuduvad saasteainete püüdeseadmed.

01.01.2017 jõustus atmsfääriõhu kaitse seadus (*edaspidi* AÕKS), millega tunnistati kehtetuks välisõhu kaitse seadus. AÕKS § 107 lõike 1 alusel kehtestatakse keskkonnaministri 14.12.2016 nr 66 „Looma- ja linnukasvatusest välisõhku väljutatavate saasteainete heidete mõõtmise ja arvutusliku määramise meetodid“ (*edaspidi* määrus nr 66), millega sätestatakse looma- ja linnukasvatusest välisõhku väljutatava ammoniaagi (NH₃), metaani (CH₄) ja dilämmastikoksiidi (N₂O) (koos *edaspidi* saasteained) heitkoguste määramise meetodid. Ammoniaagi heitkogus on määratud lämmastikubilansi meetodil. Arvutused on teostatud piimakarja keskmise väljalüpsiga 10000 kg lehma kohta aastas. Saasteainete heitkoguste

arvutamise lähteandmed vastavad veiste pidamisviisidele. Saasteallikatest välisõhku eralduvate saasteainete maksimaalsed hetkelised (g/s) ja aastased heitkogused on leitud käitise omapära silmaspidades ning esitatud piisava põhjendusega taotluses. Eelnevalt tulenevalt ja lähtudes AÕKS-st on kompleksloaga kehtestatud heitkogused metaanile (CH₄) 248,113 t/a, ammoniaagile (NH₃) 46,798 t/a ja diämmastikoksiidile (N₂O) 0,41 t/a.

Soojuse tootmiseks on käitise tootmisterritooriumil kaks katelt. Ülejõe lüpsikoja katla (0,08 MW) kütmiseks kasutatakse kerget kütteõli. Samuti kasutatakse soojuse saamiseks piima soojusega üleskõetud vett. Kerge kütteõli keskmine alumine kütteväärtus on 43 MJ/kg ja maksimaalne väävlisisaldus 0,1%. Aastane orienteeruv kasutatav kütuse kogus on kuni 3 tonni. Töökoja katla (0,1 MW) ja suitsuahju kütmiseks kasutatakse puitu, mille keskmine alumine kütteväärtus on 8 MJ/kg. Aastane orienteeruv kasutatav kütuse kogus on kuni 96 tonni.

Lihatööstuses on kasutusel suitsutusahi, mille soojusvõimsust on raske määratleda. Käesolevas töös arvestatakse seda kütuse tunnikulu järgi. Suitsutusahju kütteks kasutatakse lepu puud ja puiduhaket. Katel töötab ligikaudu 5 tundi päevas, suitsuahi töötab ligikaudu 4 päeval nädalas (1020 h). Aastane kütusekogus on maksimaalselt 26 t. Kütuse tunnikulu on 25,5 kg/h. Puidu keskmiseks kütteväärtuseks võetakse 8 MJ/kg. Tunnis vabaneb seega soojusenergiat 57 kW. Teravilja kuivatamiseks on käitise tootmisterritooriumil kasutusel mobiilne kuivati. Mobiilse kuivati (0,8 MW) puhul hakatakse kasutama vedeldatud maagaasi, mille keskmine alumine kütteväärtus on 34 MJ/kg. Aastane orienteeruv kasutatav kütuse kogus on kuni 25 tonni. Saasteainete heitkoguste määramisel on lähtutud keskkonnaministri 29.11.2016 määrusele nr 59 „Põletusseadmetest välisõhku väljutatavate saasteainete heidete mõõtmise ja arvutusliku määramise meetodid“ ja süsinikdioksiidi määramisel keskkonnaministri 27.12.2016 määrusest nr 86 „Välisõhku väljutatava süsinikdioksiidi heite arvutusliku määramise meetodid“.

Taotletavad heitkogused põletusseadmetele on tahketele osakestele (PM-sum) 0,781 t/a, süsinikmonooksiidile (CO) 0,832 t/a, lämmastikdioksiidile (NO₂) 0,141 t/a, vääveldioksiidile (SO₂) 0,014 t/a, lenduvatele orgaanilistele ühenditele (VOC COM) 0,040 t/a ja süsinikdioksiidile (CO₂) 139,743 t/a. Lubatud heitkoguseid ei määrata saasteainetele (nt raskmetallid), mille heitkogused ei ületa 1 kg aastas ja seega keskkonnakompleksloas neid heitkoguse piirmäära ei märgita (AÕKS § 98 lg 1 p 3).

Kõigist kavandatavatest tehnoloogia muudatustest, mis suurendavad saasteainete heitkoguseid üle loaga lubatud piiri või halvendavad oluliselt nende hajumistingimusi, teatada muudatuste rakendamisele eelnevalt Keskkonnaametit ja kohalikku omavalitsust.

KeTS § 32 lg-te 6 ja 6¹ alusel arvutatakse saasteainete välisõhku viimise tasu paiksete saasteallikate kaupa. KeTS § 33³ lg 1 järgi esitab isik keskkonnatasu deklaratsioonis keskkonnatasu arvestuse. Keskkonnatasu deklaratsioon esitatakse seaduses märgitud tähtjaks ja mahus.

Käitaja peab esitama aruande välisõhu saastamisega seotud tegevuse kohta. Aruanne esitada veebipõhises keskkonnaregistri sidussüsteemis OSIS <https://osis.keskkonnainfo.ee>. Aruanne esitada vastavalt ettenähtud korrale.

2.7. Välisõhu kvaliteedi seire

Saastetaseme määramiseks teostatud hajumisarvutustesse on kaasatud ainult paiksed käitise heiteallikad. KMH eksperdi hinnangul jäävad välisõhu saasteainete maksimaalsed tekkivad kontsentratsioonid maapinnalähedastest õhukihtides lähimate elamute juures alla lubatud piir- ja sihtväärtuste. Ammoniaagile seatud sihtväärtust ületatakse ebasobivate ilmastikuolude korral käitise tootmisala piiril. Vastavalt AÕKS § 12 lg 1 on õhukvaliteedi sihtväärtus saasteaine kogus välisõhu ruumalaühikus, mis tuleb nimetatud koguse ületamise korral saavutada asjakohaste meetmetega, mis ei too kaasa ebasproportsionaalselt suuri kulutusi, kas kindlaksmääratud aja jooksul või võimalikult kiiresti ja mille eesmärk on parandada õhukvaliteeti ja vältida või vähendada ebasoodsat mõju inimese tervisele ja keskkonnale. Vastavalt AÕKS § 24 tuleb õhukvaliteedi piirkondades, kus õhukvaliteedi tase on madalam saasteaine kohta kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtusest, tuleb säilitada parim võimalik välisõhu kvaliteet, mis on koosõlas säästva arenguga ning § 28 näeb ette, et tegevuse korral, mis võib tõenäoliselt põhjustada saasteaine kohta käesoleva seaduse § 47 lõigete 1 ja 2 alusel kehtestatud õhukvaliteedi piir- või sihtväärtuse ületamist maapinnalähedases õhukihis, on heiteallika valdaja kohustatud rakendama täiendavaid meetmeid saasteaine välisõhku väljutamise vähendamiseks. KMH ekspert hindab mõju välisõhule oluliselt negatiivseks. Seega on käitaja kohustatud kasutama meetmeid välisõhku eralduvate saasteainete heitkoguste minimeerimiseks, tagama sõnnikuhooldlate katmise saasteainete lendumise vähendamiseks ning eemaldama lautadest sõnnikut piisava sagedusega (vastavalt parimale võimalikule tehnikale). Käitajal tuleb tagada lautades loomade pidamiseks optimaalne temperatuur ja õhu liikumine, mis samas piiraks ammoniaagi lendumise suurenemist. Käitajal tuleb tagada söödaratsioonis tasakaal, mis võimaldab minimeerida keskkonda erituvate saasteainete koguseid. Sõnnikuhooldla laotamiseelne tühjendamine tuleb läbiviia jälgides tuulesuunda ja tugevust. Käitaja peab jälgima sõnnikuhooldlate naturaalkooriku seisukorda, vajadusel katma tekkinud lõhed hekselpõhuga. Värskelt tühjendatud sõnnikuhooldlasse lisada hekselpõhku naturaalkooriku tekke kiirendamiseks. Lautades kasutada loomae lamamisasemetel allapanu. Käitajal säilitada Ülejõe farmikompleksi ja Kehtna aleviku vaheline mullavall saasteainete leviku piiramiseks.

2.8. Jäätmehooldus

Käitaja on jäätmete tekitaja. Käitaja ei taotle keskkonnakompleksloas jäätmehoolduse olulist muutmist, sest käitaja ei taotle luba jäätmete töötlemiseks, ladustamiseks ega kõrvaldamiseks. Vaatamata sellele esitas käitaja keskkonnakompleksloa taotluse koosseisu kuuluva jäätmeloa taotluse info ja vormid vastavad keskkonnaministri 26.04.2004. a määruses nr 26 "Jäätmeloa andmise, muutmise ja kehtetuks tunnistamise menetluse käigus läbiviidavate menetlustoimingute tähtajad ning jäätmeloa taotlemiseks vajalike andmete täpsustatud loetelu ja jäätmeloa taotluse vorm ning jäätmeloa vorm" sätestatud nõuetele. Esitatud materjalide menetlemisel on lähtutud kompleksloa taotluse menetlemise sätetest. Käitaja keskkonnakompleksloa taotlus sisaldab jäätmeseaduse § 78 jäätmeloa taotlusele esitatud infot. Käitajal tekib käitise tegevuseks järgmiseid jäätmeliike järgmistes kogustes: plastijäätmed (välja arvatud pakendid) (kood 02 01 04) tekke ja üleantav kogus 11 t aastas; prügi (segaolmejäätmed) (kood 20 03 01) tekke ja üleantav kogus 35 t aastas; õlifiltrid (kood 16 01 07*) tekke ja üleantav kogus 0,1 t aastas; õli sisaldavad jäätmed (kood 16 07 08*) tekke ja üleantav kogus 0,4 t aastas; pliiakud (kood 16 06 01*) tekke ja üleantav kogus 0,02 t aastas; vanarehvid (kood 16 01 03) tekke ja üleantav kogus 0,5 t aastas ning siloaunadel taaskasutuskogus (R3m) 20 t aastas; paber ja kartongpakendid (kood 15 01 01) tekke ja üleantav kogus 1 t aastas; plastpakendid (kood 15 01 02) tekke ja üleantav kogus 4 t aastas; luminescentslambid ja muud elavhõbedat sisaldavad jäätmed (kood 20 01 21*) tekke ja üleantav kogus 0,002 t aastas; jäätmed, mida peab nakkuse vältimiseks koguma ja kõrvaldama erinõuete kohaselt (kood 18 01 03*) tekke ja üleantav kogus 1 t aastas; ning ohtlikke aineid

sisaldavad või nendega saastunud pakendid (kood 15 01 10*) tekke ja üleantav kogus 2 t aastas. Antud taotletavad jäätmeliigid ja kogused on käitaja poolt ligikaudsed väljakujunenud jäätmed, mis võivad aastate lõikes erineda.

KMH eksperdi hinnangul ei kaasne jäätmete teke ja jäätmekäitlusega olulist mõju, juhul kui täidetakse keskkonnavalaseid nõudeid. Taotlusest selgub, et kõik tekkivad jäätmed kogutakse sorteeritult ja hoitakse hoiuruumis ning antakse üle vastavat jäätmeluba omavale ettevõttele.

Käitaja peab täitma tehnilisi ja keskkonnakaitselisi meetmeid jäätmekäitlustoiminguteks. Tootmistegevuse ja seega jäätmekäitluse lõpetamise korral anda kõik tekkinud jäätmed üle jäätmekäitlejale ja likvideerida seeläbi keskkonna reostusohu. Kõik jäätmekäitlusega tegelevad töötajad peavad olema pädevad vähemalt oma tööülesannete piires, sh. teadlikud võimalikest ohtudest ja õnnetuste vältimise viisidest.

Kui käitis peaks tegevuse lõpetama, tuleb tootmisterritoorium korrastada ning kõik jäätmed edasiseks käitlemiseks üle anda jäätmeluba ja vajadusel ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele.

Vastavalt keskkonnaministri 15.01.2010. a määrusele nr 1 "Jäätmearuande vorm, esitatavate andmete ulatus ja aruande esitamise kord¹" nõuetele peab käitaja esitama Keskkonnaametile jäätmearuande vastavalt ettenähtud korrale.

2.9. Omaseire

Loa andja ja KMH ekspert peavad oluliseks sõnnikuhoidla lekkekindluse tagamise. Käitis asub nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Regulaarselt, iga korda peale hoidlate tühjendamist, tuleb kontrollida konstruktsioonide tehnilist korrasolekut ning teha vajadusel hooldustöid. Sõnnikuhoidla vaatluskaevudest võtta võimaluse korral kord aastas proov ning määrata akrediteeritud laboris ammooniumi ja nitraadi sisaldus mg/l. Reostuse olemasolul koheselt selgitada välja põhjus ja asuda seda likvideerima ning teavitada loa andjat ja Keskkonnainspektsiooni.

Lisaks annab KMH ekspert järgmised soovitusel kontrolli teostamiseks käitises läbi viidavate protsesside üle: ressursikulu üle arvestuse pidamine (veevõtu kogused, tarbitud elektrienergia kogused); tekkivate sõnnikukoguste ja jäätmete üle arvestuse pidamine (üle antud kogused); seadmete ja masinate (jooturite, pesurite jne) korrasoleku kontroll; ja töötajate poolt optimaalsete/nõuetekohaste töövõtete kasutamise ning hea majapidamistava rakendamise kontroll.

2.10. Õnnetuste vältimine

Vastavalt töötervishoiu ja -ohutuse alaste õigusaktide nõuetele tuleb töötajatel täita tööohutusjuhendeid vastavalt töökoha iseärasustele.

2.11. Tegevushälbed

Käitaja peab tagama veiste intensiivkasvatuse korrapärase toimimise, teostama puhastustöid ja tagama tootmiseseadmete korrasoleku, vältimaks keskkonnareostusohu teket.

2.12. Keskkonnamõju vältimine või vähendamine käitise sulgemise korral ja järelhooldemeetmed

Käitist ei ole plaanis sulgeda, kuid vastava olukorra puhul käitumiseks koostatakse käitisele põhimõtteline tegevuskava, milles määratakse ära erinevate tegevuste eest vastutajad, sõlmitakse vajalikud kokkulepped, lõpetatakse olemasolevad lepingud. Loomad realiseeritakse või viiakse üle teistesse lautadesse. Seadmed ning tootmisruumid puhastatakse. Kasutamata jäänud söödad ning abimaterjalid realiseeritakse teistele ettevõtetele või antakse üle jäätmekäitlejale või utiliseeritakse. Sõnnikuhoidlad tühjendatakse, sõnnik laotatakse ettevõtte põldudel või kokkulepete alusel teiste põllumajandustootjate põldudel. Külmasaadmed müüakse või tellitakse vastavast ettevõttest nende tühjendamine külmaainest. Ühendatakse lahti elektriühendus. Veetrassid suletakse. Korraldatakse kõikide jäätmete üleandmine jäätmekäitlejatele. Suletakse sissepääsud lautadesse ning abihoonetesse. Käitaja poolt ettenähtud meetmed on piisavad käitise sulgemise korral tegutsemiseks.

2.13. Energia tootmine ja tarbimine

Käitaja ei taotle tegevusluba energia tootmiseks. Käitaja eeldab, et üldine elektrienergiakulu käitistes kokku on umbes 964 MWh aastas, sellest veisekasvatuseks 500 MWh aastas ja kanakasvatuseks 45 MWh aastas. Käitises on rakendatud elektrienergiasäästu meetodid (loomakasvatushoones loomulik ventilatsioon, luminofoorlampide kasutamine hõõglampide asemel, loomuliku valgustuse maksimaalne kasutamine, vaakumpumpadele on paigaldatud sagedusmuundurid, piimajahutamisel tekkiva soojuste kasutamine sooja vee ja ruumide kütmiseks).

III. OTSUSTUS

Käesoleva otsusega väljastatud keskkonnakompleksluba nr L.KKL.RA-165045 annab KEHTNA MÕISA osaühingule õiguse kasutada Kehtna Mõisa farmikompleksi tootmisvõimsusel kuni 1228 kohta lüpsilehmadele, 755 kohta noorloomadele, 438 kohta vasikatele ning 6900 kohta kanadele. Keskkonnakompleksloaga kehtestatakse nõuded ja meetmed, mis aitavad vähendada farmi tegevusest tingitud negatiivset mõju ümbritsevale keskkonnale.

Lähtudes eeltoodust, HMS § 5 lg 1, § 53 lg 1 p 4 ja lg 2 p 3, THS § 19 lg 2 p 8 ja § 27 ning ning kooskõlas Keskkonnaameti peadirektori 15.08.2016 käskkirja nr 1-1/16/306 "Keskkonnaameti keskkonnaosakonna põhimäärus" lisa 1 punktidega 2.3.1 ja 3.9.4 otsustan:

1. Väljastada KEHTNA MÕISA osaühingule, registrikood 10024409, muudetud keskkonnakompleksluba nr L.KKL.RA-165045 tähtajatu kehtivusega;
2. Keskkonnakompleksluba nr L.KKL.RA-165045 vormistada elektrooniliselt digitaalselt allkirjastatuna;
3. Keskkonnakompleksluba nr L.KKL.RA-165045 hakkab kehtima antud otsuse jõustumisest;
4. Keskkonnakompleksluba nr L.KKL.RA-165045 on lisatud käesolevale korraldusele;
5. Korraldus jõustub selle teatavaks tegemisest käitajale.

Muudetud keskkonnakompleksluba on kättesaadav Keskkonnaameti keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS kotkas.envir.ee.

Käesolevat korraldust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras või vaide loa andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras.

Korraldus tehakse koos muudetud keskkonnaprojektloaga Keskkonnaameti poolt teatavaks käitajale, kohalikule omavalitsusele ja Keskkonnainspeksioonile.

/Allkirjastatud digitaalselt/

Emma Krikova
juhataja
Kompleksloabüroo

Saata: KEHTNA MÕISA osäühing, Kehtna Vallavalitsus, Keskkonnainspeksioon

Jaotuskava: Elar Vulla, Toomas Padjus

Elar Vulla
Keskkonnaprojektloade spetsialist